

ærede Medlem siger med en af sine drastiske Vendinger, at dette er nationaløkonomisk uinteressant, man kan ikke spise mere end saa meget, at man spiser sig mæt, og ikke bære mere end een Dragt ad Gangen. Men det forekommer mig, at idet det ærede Medlem gav en levende og alvorlig Skildring af den Luksusudfoldelses Forargelighed og Fare, overser han alligevel en Ting, nemlig at denne Rigdomsudfoldelse er Magtens nødvendige Attribut, det er det, hvorved Magten vinder sin Tilslutning. Det er det, der knæles for, det er det, der gør Magten saa stærk, at den kan fremtræde i denne Udfoldelse af Rigdom. Hvor det sker paa en ublufærdig Maade, fremkalder det samtidig den Forargelse, det ærede Medlem skildrede, men en Pragtudfoldelse af Rigdom kan ogsaa ske paa en saadan Maade, at Forargelsen ikke indfinder sig, og saaledes, at den bliver Magtens sande Attribut.

Enig er jeg altsaa med det ærede Medlem om, at denne Koncentrationsbedrifts samfundsmæssige Fare er den Magt, den er i Stand til at udøve. Men ud fra denne Opfattelse forstaar jeg ikke ganske den Række af Indvendinger, det ærede Medlem gør mod dette Lovforslag, som angaar Monopoler eller Tilmærkelser til Monopoler, Foretagender af monopolagtig Karakter eller andet, som svarer dertil, eller som i alt Fald, om det ikke naar Monopolet, saa dog naar et stort Herredømme over visse Omraader af det økonomiske Samfund. Det forstaar jeg ikke, thi Koncentrationens Maal, dens økonomiske Maal, er netop Monopolet eller den Del af Monopolet, som den kan overkomme at naa. Monopolet er altsaa et Udtryk for, at Koncentrationen kan komme til at virke efter sin fulde Hensigt; naar Koncentrationen har naaet Monopolet, har den naaet til det Toppunkt, som den overhovedet kan naa til, og det gav det ærede Medlem selv senere i sit Foredrag et træffende Billede af ved at oplæse amerikanske Magnaters Udtalelser ved en af de Undersøgelser, der har fundet Sted vedrørende Trusterne. Den ene siger: Vor Ærgerrighed er nu at raffinere al Olive og alt Sukker i Amerika, vor Ærgerrighed er at kontrollere alt Staal, som findes, ikke blot i Amerika, men i hele Venden. Deri er aldeles klart og tydeligt udtrykt Koncentrationens ærgerrige Maal, nemlig Monopolet. Det er det, som er udtrykt i Lovforslaget, idet det betegner de Virksomheder, det beskæftiger sig med, som Virksomheder af monopolagtig Karakter, og som tilsigter at udøve en bestemmende Indflydelse paa Pris og Omsætningsforhold paa det inden-

landske. Marked eller en betydende Del deraf. Med andre Ord, naar det ærede Medlem siger, at hvis man vil stille Problemet rigtigt, er det de koncentrerede Bedrifter, det gælder, saa vil jeg sige, at hvis man læser dette Lovforslag, vil man se, at det stiller Problemet netop saadan, som det ærede Medlem ønsker det, nemlig ved at beskæftige sig med den koncentrerede Bedrift, den, som opnaar enten Monopol eller en væsentlig Del deraf. Men den Magt, som den koncentrerede Bedrift sætter sig i Besiddelse af, vender det ærede Medlem sig saa imod og spørger: Hvem er den rettet imod? Og siger rigtigt: Den er rettet mod Arbejderne og Mellemstanden. Og rigtigt siger ogsaa det ærede Medlem, at Arbejderne har været sig mod den koncentrerede Bedrifts Magt ved selv at forskaffe sig Magt ved Koncentration af Mennesker i Fagsammenslutninger. Det glæder mig at høre det saa skarpt understreget af det ærede Medlem, at dette er Midlet for Arbejderklassen til at værgе sig mod Koncentrationen: de koncentrerede Bedrifters Magt til Udslettelse af deres sidste Rest af Menneskeselvstændighed. Det er glædeligt at høre dette i Tider, da man ellers begynder at rette hele sin Kritik mod den Koncentration af de mange svage Kræfter, som findes blandt de — ikke hørige Godsundersaatte, men — hørige Industriundersaatte, til at skaffe sig en tilsvarende Magtstilling overfor Koncentrationens Magt i det Øjeblik, der handles om Løn- og Arbejdsforhold. Det er glædeligt at høre dette, for saa ved man da, at der indenfor det konservative Folkeparti sidder en Mand med en saa rig nationaløkonomisk Viden som det ærede Medlem, som ikke deltager i dette fundamentale Angreb paa Sammenslutningen, der for Tiden begynder at røre sig her i vort Land. Man taler næsten kun om Sammenslutningernes Misbrug, og man overdækker og søger at skjule Sammenslutningernes uvurderlige samfundsmæssige Fordele. Det er rigtigt, at paa et hvilket som helst Tidspunkt af en Udvikling kan denne komme til at føre til Misbrug, som saa Samfundet maa beskæftige sig med og søge fjernet. Men overfor et Problem af denne Art er det nødvendigt, saaledes som det ærede Medlem Hr. Fraenkel saa klart gjorde det, at fastholde den uvurderlige Betydning af Sammenslutningen. I saa Henseende maa jeg sige, at jeg langt foretrækker den Maade, hvorpaa det ærede Medlem Hr. Fraenkel ser paa dette Problem, for den Maade, hvorpaa det ærede Medlem Hr. Kragh behandler det, selv om jeg er overbevist